

Raadsvoorstel

Agendanr. :
Reg.nr. : 07.114
B&W verg.. : 6 november 2007
Cie_verg. : 6 december 2007
Raadsverg.. : 18 december 2007

Onderwerp: De Groene Delta

1) Status

Op grond van uw budgettaire bevoegdheid bieden wij u, ter vaststelling een besluit aan om over te gaan tot verkoop van gemeentegronden gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur, alsmede het besluit om financiële middelen voor De Groene Delta beschikbaar te stellen. Beide besluiten vinden hun oorsprong in het beleidskader van de Landschapsvisie. Tevens wordt besluitvorming gevraagd over het initiatiefvoorstel van Groen Links over de Groene Vesting.

2) Samenvatting

De Groene Delta is een samenwerkingsproject tussen de gemeente 's-Hertogenbosch, natuurorganisaties, buurgemeenten, waterschappen, provincie, landbouworganisaties en de Dienst Landelijk Gebied. Het doel van de Groene Delta is het ontwikkelen van een robuuste en samenhangende groenblauwe structuur in en rond de stad. Peilers bij de ontwikkeling zijn natuur, landschap, recreatie, cultuurhistorie, landbouw, water en de relatie tussen stad en land. Voor de periode 2008 tot en met 2010 is een Uitvoeringsprogramma opgesteld, dat voor u ter kennisname is bijgevoegd. Voor het programma stellen partijen op basis van programmafinanciering financiële middelen beschikbaar. De gemeentelijke bijdrage is gewaarborgd binnen de huidige begroting. Voor de realisatie van de specifieke natuur- en waterdoelen is het noodzakelijk dat de gemeentegronden binnen de ecologische hoofdstructuur (EHS) worden verkocht aan Staatsbosbeheer. Voorgesteld wordt om de opbrengst van de verkoop van gronden van de algemene dienst conform eerdere besluitvorming toe te voegen aan de reserve natuurbouwprojecten voor de financiering van projecten binnen de Groene Delta.

3) Inleiding

In de Landschapsvisie van 's-Hertogenbosch (1999) en in de gemeentelijke Ruimtelijke Structuurvisie (2000) is de gemeentelijke visie op het groen om de stad vastgesteld. De kern van de visie zijn vijf Bossche Buitens rondom de stad die samen met de beekdalen het landschappelijk raamwerk van de gemeente vormen en die zich dienen te ontwikkelen als grote groene eenheden. Voor vier Bossche Buitens zijn vervolgens reeds uitwerkingsplannen gemaakt. De Inrichtings- en Beheersvisie Hooge Heide, de Totaalvisie voor de Gement en het Bossche Broek en de Ontwikkelingsvisie voor de Diezemonding. Alleen voor het Bossche Buiten Engelermeer is nog geen uitwerkingsplan gemaakt. De uitwerkingsplannen met bijbehorende uitvoeringsprojecten zijn ingebracht in de reconstructieplannen voor het buitengebied, die dezelfde thema's kennen als de uitwerkingsplannen, namelijk natuur en landschap, water, recreatie, cultuurhistorie, landbouw en de relatie tussen stad en land. De juridische doorvertaling van de reconstructieplannen in het gemeentelijk bestemmingsplan buitengebied is inmiddels gestart met het vaststellen van de nota van uitgangspunten.

De uitwerkingsplannen en uitvoeringsprojecten worden in samenwerking met vele partijen opgepakt zoals natuurorganisaties, burgers, buurgemeenten, provincie, waterschappen en ZLTO. Tot nu toe

was deze samenwerking georganiseerd per uitwerkingsplan en soms slechts per project. Medio 2006 is besloten om de samenwerking op te schalen tot het niveau van de hele stad en ommeland.

De samenwerking in dit werkgebied heeft de naam 'De Groene Delta' gekregen. De naam verwijst naar de ligging van de stad in een delta van beken met daaraan gekoppeld een grote verscheidenheid aan natuur- en groengebieden. 'De Groene Delta' wil het platform zijn, waar afstemming plaatsvindt over planvorming, projectdefiniëring en financiering voor projecten in het landelijk gebied en op het raakvlak van stad en land. Algemeen doel van 'De Groene Delta' is de ontwikkeling van een robuuste en samenhangende groenblauwe structuur in en rond de stad. Hiervoor is een uitvoeringsprogramma opgesteld met projecten die invulling geven aan het reeds vastgestelde beleid in de Landschapsvisie, de Ruimtelijke Structuurvisie en het Reconstructieplan.

'De Groene Delta' moet balans aanbrengen tussen 'rood en groen'. Naast investeren in stedelijke ontwikkelingen, zoals in de 'Bossche Zones' is investeren in groen voor de stad cruciaal. Niet alleen vanuit natuur- en waterbeheer; het groen is bepalend voor de ruimtelijke kwaliteit en bepaalt het vestigingsklimaat voor het wonen en werken. Groen is voor de stad belangrijk als recreatief uitloophoek, voor gezondheid en luchtkwaliteit.

4) Inhoud

- **Probleemstelling + korte toelichting:**

Het samenwerkingsverband 'De Groene Delta' is grotendeels klaar en het komt er nu op aan gezamenlijk de schouders onder de uitvoering van projecten te zetten. Hiervoor is het Uitvoeringsprogramma De Groene Delta opgesteld dat u bijgevoegd aantreft.

Algemeen doel van 'De Groene Delta' is de ontwikkeling van een robuuste en samenhangende groenblauwe structuur in en rond de stad. In het Bossche Broek, de Moerputten en Hooge Heide zijn al grote stukken hoogwaardige natuur met bijzondere recreatieve mogelijkheden. In de Diezemonding en de Groene Geledingszone dient nog flink geïnvesteerd te worden om ze te ontwikkelen tot kwalitatief hoogwaardige natuur- en recreatiegebieden. Ten aanzien van de verschillende thema's is het de uitdaging om de komende jaren gezamenlijk het volgende te realiseren.

Natuur

'De Groene Delta' vormt de landschapsecologische schakel tussen 'Het Groene Woud' en de Regionale natuur- en landschapseenheid Maasuitwaerden'. Het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door aankoop en inrichting van aangewezen gebieden en het onderling verbinden van deze groengebieden met ecologische verbindingzones heeft bij Rijk, provincie, natuurorganisaties en gemeenten een hoge prioriteit.

Water

De Bossche Broek, Moerputten en Somp en Zooslagen zijn zogenaamde natte natuurparels in de EHS. Deze gebieden dreigen te verdrogen en hebben water nodig van een goede kwaliteit. Er moet een optimalisatie van de waterhuishouding ten behoeve van de natuur in deze gebieden plaatsvinden door de waterschappen. Het project HOWABO (Integraal Plan Hoogwaterbescherming 's-Hertogenbosch en omgeving) is primair gericht op het bieden van bescherming bij extreem hoogwater, waarbij de maatregelen voor 2010 genomen dienen te zijn. HOWABO is een zelfstandig project, maar partijen in 'De Groene Delta' proberen een meerwaarde te realiseren door aan de maatregelen in het kader van HOWABO doelen vanuit natuur en landschap, cultuurhistorie en recreatie te koppelen.

Landschap en cultuurhistorie

De kwaliteit van landschap en cultuurhistorie staat in veel gebieden onder druk. In 'De Groene Delta' zal er een extra impuls worden gegeven aan het landschap met een belangrijke rol bij de agrarische en particuliere sector. In samenwerking met de buurgemeenten Sint-Michielsgestel en Maasdonk en de diverse natuur- en landbouworganisaties wordt een landschapsplan en financiële regeling uitgewerkt.

Cultuurhistorie is één van de smaakmakers binnen 'De Groene Delta'. Bestaande initiatieven als de Groene Vesting en de Meierij in Stelling Gebracht geven op een bijzondere wijze invulling aan het thema. Het is wenselijk het thema cultuurhistorie nog nadrukkelijk op de kaart te zetten en te vertalen naar concrete projecten. Onderdelen van de Groene Vesting, die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden, worden meegenomen in De Groene Delta.

Recreatie en landbouw

De landbouw en recreatiesector spelen een belangrijke rol in 'De Groene Delta' als het gaat om het ontwikkelen van een levendig en vitaal platteland. Het is gewenst om met de landbouw (ZLTO/Hertogboeren) te zoeken naar een vorm van structurele samenwerking, die leidt tot concrete projecten die de relatie stad – land versterken. Daarbij moet worden gedacht aan het leveren van specifieke diensten en producten, zoals streekproducten, recreatie, zorg en natuur en landschap. Particulieren in de recreatie- en landbouwsector zoeken regelmatig naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden. Het is gewenst om initiatieven, zodanig te verbreden dat ze passen binnen de doelen van 'De Groene Delta'.

Relatie stad - land

In de RSV (Ruimtelijke Structuurvisie; 2000) wordt een groot belang toegekend aan een hoogwaardige groene geleding van de stad. Dit is vertaald naar het concept van de Bossche Buitens, die onderling verbonden worden door 'lange lijnen' (structurende wateren, dijken, groenstructuren e.d.). In 'De Groene Delta' wordt dit beleid voortgezet en wordt er geïnvesteerd in projecten in de Aa, Dommel en Dieze. Zij zijn als groenblauwe slingers beeldbepalend voor de stad. Daarnaast zal in het bijzonder de aandacht uitgaan naar de belangrijkste groene lobben in de stad zoals Het Bossche Broek, de Heinis en de Diezemonding. Op termijn speelt de Groene Geledingszone/Rosmalense Aa een belangrijke functie vanuit natuur en recreatie.

▪ **Relatie met andere plannen**

Relatie met de Groene Vesting

Een initiatiefvoorstel van GroenLinks heeft geleid tot een onderzoek naar de mogelijkheden voor het realiseren van een wandel- en fietsroute rondom de stad op en over de aanvalslinie uit het jaar 1629, het jaar waarin Frederik Hendrik de stad belegerde en ook innam. Uit het verrichte onderzoek blijkt dat de realisatie van een samenhangend routenetwerk mogelijk is. Het onderzoek 'Herleef het beleg 1629; mei 2006' ligt ter inzage.

Om deze route te optimaliseren, dat wil zeggen zo dicht mogelijk bij - of zelfs over - de aanvalslinie te leggen, wordt een aantal inrichtingsmaatregelen voorgesteld. Deze maatregelen kunnen afhankelijk van uitvoerbaarheid en beschikbaarheid van middelen gefaseerd worden uitgevoerd. Omdat de aanvalslinie op 'schootsafstand' van de vesting werd aangelegd, zijn de restanten aan de zuidzijde nu terug te vinden in het grondgebied van de buurgemeenten Vught en Sint-Michielsgestel. Daar zijn in aantal ook de meeste inrichtingsmaatregelen gelegen en het spreekt voor zich dat het initiatief tot aanleg van de routes ligt bij deze gemeenten.

In het uitvoeringsprogramma 'De Groene Delta' is al een voorschot genomen op de uitvoering van een aantal maatregelen. Binnen de gemeente 's-Hertogenbosch worden enkele fietspaden aangelegd

zoals nabij het Engelermeer en de Vutter. Het realiseren van een verbinding ter hoogte van Avenue 2 richting de Heinis betreft een lange termijn project. Deze zal onder andere een plaats krijgen binnen de Groene Geledingszone, de uit te werken beheersvisie voor de Heinis en de Stelling van de Meierij. Daarnaast heeft de Kring Vrienden van den Bosch het initiatief genomen voor herbouw van een (eventuele mobiele) rosmolen. Naast de uitwerking van bovengenoemd initiatiefvoorstel worden er voor de 1629 aanvalslinie ook initiatieven ontplooid door de Stichting De Groene Vesting. Voorgesteld wordt om deze stichting te laten participeren in het uitvoeringsprogramma De Groene Delta. Het initiatiefvoorstel wordt dus ingebed in een brede en kansrijke context. Wij hebben uw raad nader geïnformeerd via een afzonderlijke raadsinformatiebrief.

Daarnaast hebben de gemeente en de provincie Noord-Brabant een financiële bijdrage toegekend aan de Stichting Groene Vesting voor het opstellen van een masterplan.

Relatie met de Ruimtelijke Structuurvisie (RSV)

De Groene Delta is vooral een uitvoeringsprogramma van lopend beleid. Het omvat geen nieuw beleid. Bijzonder positief is de samenwerking met de milieuorganisaties in de uitvoering van de Groene Delta. Er is waardering voor het concept van de Groene Delta. Dat wil echter niet zeggen dat de milieuorganisaties geen kritische kanttekeningen hebben bij de invulling van het concept Groene Delta. Die kanttekening is vooral geplaatst bij de Kloosterstraat en daarmee samenhangend de invulling van de Groene Geledingszone. Aan de samenwerking is dan ook de voorwaarde verbonden dat de milieuorganisaties betrokken worden bij de discussie over de heroverweging van bedrijventerrein Kloosterstraat. Aan die voorwaarde willen wij voldoen. Nog dit jaar komen wij met een discussienota (ter voorbereiding op de herijking van de RSV), die wij met uw raad én met maatschappelijke partners, waaronder de BMF, willen bespreken. Om de uitvoering van projecten in 'De Groene Delta' niet onnodig te frustreren bestaat het uitvoeringsprogramma 2008 tot en met 2010 alleen uit projecten in die gebieden, waarover partijen het onderling eens zijn.

Relatie met Nota van Uitgangspunten

'De Groene Delta' valt voor een belangrijke deel samen met het plangebied voor de 'Nota van uitgangspunten buitengebied'. In dit plan vindt een ruimtelijke, planologische vertaling plaats van de doelstellingen vanuit de Reconstructie naar een toekomstig bestemmingsplan. De nota loopt planinhoudelijk parallel met de Groene Delta.

▪ **Wijze van aanpak /oplossingsrichting:**

Accent op uitvoering

'De Groene Delta' bevat geen nieuw beleid. Het geeft invulling aan bestaand beleid vanuit de gemeentelijke Landschapsvisie (LSV; 1999), de Regionale Structuurvisie (RSV; 2000) en de Reconstructie Landelijk Gebied. 'De Groene Delta' beoogt te komen tot een gecoördineerde aanpak en uitvoering van de vastgestelde doelen op het gebied van water, landschap, recreatie, cultuurhistorie, landbouw in de genoemde plannen. Over het totale concept van De Groene Delta is overeenstemming tussen de partijen. Voor delen van De Groene Delta, zoals de ecologische verbindingzone langs de omlegging van de Zuid Willemsvaart, de Groene Geledingszone en de ecoverbinding bij Fort Isabella zijn al in 2005 afspraken gemaakt. In het Uitvoeringsprogramma De Groene Delta, dat u bijgevoegd aantreft, worden nu voor de resterende witte vlekken, met uitzondering van de Kloosterstraat, afspraken gemaakt.

Structurele samenwerking rond projecten

Bij de deelnemende partijen bestaat de behoefte aan structurele samenwerking rond de uitvoering van projecten. 'De Groene Delta' wil het platform zijn, waar afstemming plaatsvindt over planvorming, projectdefiniëring en financiering voor projecten in het landelijk gebied en op het raakvlak van stad en

land. Gezien het integrale en grensoverschrijdende karakter van het project is samenwerking gekozen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie, Waterschap De Dommel, Waterschap Aa en Maas, de buurgemeenten Vught, Sint-Michielsgestel en Heusden, Dienst Landelijk Gebied, de provincie, de ZLTO en Hertogboeren. Het betreft een bijzondere vorm van samenwerking tussen partijen, op basis van programmafinanciering. Succes bij de uitvoering van het programma zal een belangrijke stap zijn in het versterken van het onderlinge vertrouwen en kan de basis zijn voor een structurele en duurzame samenwerking voor de langere termijn.

Organisatiestructuur

De gemeente 's-Hertogenbosch neemt in 'De Groene Delta' de regierol op zich, vanwege haar bijzondere verantwoordelijkheid voor beleidsvraagstukken op het raakvlak van stad en land. De verschillende partijen houden wel hun eigen verantwoordelijkheid voor de realisatie van projecten binnen 'De Groene Delta'. Een stuurgroep, projectgroep en thematisch samengestelde werkgroepen zorgen voor de afstemming tussen projecten en bewaken de voortgang van de resultaten.

De provincie stelt financiën beschikbaar voor de invulling van het programmamanagement, door de gemeente 's-Hertogenbosch. De gemeente zal bilateraal een contract sluiten met de provincie over de overdracht van middelen, het programmanagement en de financiële verantwoording. De samenwerking en afspraken tussen overige partijen over de uitvoering van projecten wordt vastgelegd in een convenant.

Programmafinanciering

Het uitvoeringsprogramma voor 'De Groene Delta' zorgt voor inhoudelijke afstemming tussen bestaande plannen en projecten. Het uitvoeringsprogramma heeft betrekking op de periode 2008 tot en met 2010 en zal worden gefinancierd op basis van programmafinanciering. Bij deze aanpak wordt niet ingestoken op financiering van afzonderlijke projecten, maar worden middelen toegezegd op basis van resultaatsafspraken. In de tabel staat een overzicht van de beoogde resultaten voor de periode 2008 tot en met 2010.

Programmafinanciering heeft voor de streek het voordeel dat inzicht wordt verkregen in de beschikbare financiën over een langere termijn en dat men mandaat krijgt over de inzet van middelen. Het draagvlak voor de uitvoering wordt groter en de verantwoordelijkheden worden meer bij de streek zelf neergelegd. Het maakt een slagvaardige en flexibelere uitvoering van projecten mogelijk. Bovendien biedt het inzicht in de financieringsmogelijkheden voor de langere termijn en binnen een totaal en samenhangend programma ook kansen om (extra) financiering bij andere partijen los te krijgen.

Overzicht van resultaten

Natuur

- 94 ha ingericht areaal EHS
- 13 poelen en 10 landschapselementen
- 8570 m ingerichte natte EVZ
- 23,6 ha. ingerichte natte EVZ
- 200 m ingerichte droge EVZ
- 1 vispassage
- 7,5 ha natuurherstel t.b.v. kwetsbare soorten
- 16 ha ingericht gebied t.b.v. kwetsbare soorten

Water

- 5,6 km beekherstel (tevens EVZ)
- 125 ha antiverdrogingsmaatregelen

Landschap en cultuurhistorie

- 1 landschapsvisie
- 1 regeling agrarisch natuur en landschapsbeheer
- 1 samenwerkingsverband
- 10 ha gerealiseerd areaal bos in de stedelijke regio

Landbouw en recreatie

- 1.710 m fietspad
- 3 km wandelroute
- 100 ha aantrekkelijker recreatief gebied
- 1 fietsbrug/veerpontje en 3 pleisterplaatsen

Uitvoeringsprogramma en prioriteitstelling

Het uitvoeringsprogramma behelst voor de periode 2008 tot en met 2010 diverse projecten in de Hooge Heide, Engelermeer, Het Bossche Broek, De Gement, de Maasuitwaarden, Diezemonding en De Heinis. De gemeente 's-Hertogenbosch zal zich in de periode 2008 tot en met 2010 vooral toelagen op de uitvoering van projecten in De Diezemonding en de Hooge Heide. Deze prioriteit is vertaald naar het trekkerschap en een substantiële financiële bijdrage in de realisatie van projecten. De natuurorganisaties en waterschappen zijn trekker van vooral Het Bossche Broek, De Gement en de Moerputten. Deze gebieden zijn aangewezen als EHS (Ecologische Hoofdstructuur) en natte natuurparel, waarvoor financiële dekking vrijwel geheel plaatsvindt door inzet van rijksmiddelen vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), provinciale middelen en investeringen door waterschappen.

Belangrijke projecten voor de gemeente 's-Hertogenbosch ná 2010 zijn de Groene Geledingszone, het gebied rond het Engelermeer en de 'tweede fase' realisatie van Diezemonding en Hooge Heide. Voor de Hooge Heide en de Diezemonding is een gefaseerde realisatie noodzakelijk gezien de eigendomssituatie, de omvangrijkheid van het project en de hoge ambitie. De Groene Geledingszone met Rosmalense Aa maakt een cruciaal onderdeel uit van 'De Groene Delta'. Realisatie is echter gekoppeld aan de realisatie van het nieuwe tracé van het kanaal, dat na 2010 zal plaatsvinden.

▪ **Financiële paragraaf:**

In onderstaande tabel is de verdeling van de kosten tussen de partijen weergegeven.

Partij	Bijdrage x €1.000	Percentage
EU	€ 0	0,00 %
Rijk	€ 1.043	11,12 %
Provincie	€ 4.263	45,43 %
Gemeente 's-Hertogenbosch	€ 1.842	19,63 %
Staatsbosbeheer	€ 85	0,91 %
Natuurmonumenten	€ 5	0,05 %
Brabants Landschap	€ 13	0,14 %
Gemeente Maasdonk	€ 20	0,21 %
Gemeente Heusden	€ 302	3,21 %
Gemeente Vught	€ 15	0,16 %
Gemeente St. Michielsgestel	€ 12	0,12 %
Waterschap de Dommel	€ 5	0,05 %
Waterschap Aa en Maas	€ 1.771	18,87 %
Brabant Water	€ 8	0,09 %
Totaal	€ 9.382*	
* exclusief kosten voor grondverwerving in de EHS, beheerskosten, programmamanagement en de kosten voor zgn. 'zelfstandige projecten' waarover reeds financiële afspraken zijn gemaakt		

De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma De Groene Delta periode 2008 tot en met 2010 betekent voor de gemeente 's-Hertogenbosch de totale inzet van middelen van € 1.842.000,-. De dekking voor deze middelen kan gevonden worden binnen het programma Wonen en werkomgeving, post Groene Delta (voorheen Landschapsvisie). Ten dele betreft het reeds door de raad beschikbaar gestelde middelen uit de begroting 2008 en eerder. Voor het overige betreft het de meerjarenbegroting 2008 – 2011 voor de jaarschijven 2009 en 2010. Voor de jaren 2009 en 2010 is in het meerjarig investeringsprogramma een bedrag opgenomen van € 2.025.000,- (zie nr. 82 van de begroting 2008). De gemeentelijke bijdrage van € 1.842.000,- kan daar ten laste van worden gebracht. De provincie heeft middelen beschikbaar vanuit ILG, provinciale middelen Reconstructie en/of POP (EU). Provinciale Staten zullen bij de vaststelling van de provinciale begroting in november deze middelen beschikbaar stellen voor De Groene Delta. De grondverwerving binnen de EHS wordt volledig betaald door het rijk en de provincie.

Realisatie EHS en gemeentegronden

Belangrijk voor de uitvoering van de projecten in 'De Groene Delta' is de versnelde realisering van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de Gement en Het Bossche Broek. Gezien de hoge ambitie is de inschatting gemaakt dat volledige realisatie mogelijk is in 2013. Hiervoor is een gezamenlijk aankoopstrategieplan opgesteld. De provincie Noord-Brabant stelt de komende jaren extra financiële middelen beschikbaar. Het maakt het herstel van de 'natte natuurparels' Het Bossche Broek, De Gement en De Moerputten mogelijk voor 2013. Bij de keuze voor projecten binnen het uitvoeringsprogramma tot en met 2010 is rekening gehouden met de kansen voor grondverwerving.

Binnen de EHS in Het Bossche Broek, De Gement en De Moerputten zijn ook gemeentegronden van Vught en 's-Hertogenbosch gelegen. Ook deze gronden zijn cruciaal voor het realiseren van de beoogde natuur- en waterdoelen. De gemeente Vught heeft in 2006 positief besloten om haar gronden binnen De Gement te verkopen aan Natuurmonumenten. Recent zijn de eerste gronden

overgedragen. Het voorstel is dat ook de gemeente 's-Hertogenbosch een positief besluit neemt over de verkoop van haar gronden in Het Bossche Broek en de Moerputten en overgaat tot overdracht aan Staatsbosbeheer. Met de huidige gebruikers worden afspraken gemaakt over het beëindigen van de pacht en/of wordt ruilgrond aangeboden. Bij de verkoop aan Staatsbosbeheer zal de gemeente afspraken maken over inrichting, beheer en toegankelijkheid. In de praktijk heeft SBB recreatief medegebruik en openstelling van haar natuurgebieden hoog in haar vaandel staan, zoals ook blijkt uit de wandelpaden van de Moerputten (o.a. Moerputtenbrug) en in Het Bossche Broek (diverse wandelpaden).

Voorgesteld wordt om de opbrengst van de verkoop van deze gronden van de algemene dienst (lees: Het Bossche Broek) toe te voegen aan de bestaande 'Reserve Natuurbouwprojecten'. De opbrengst wordt geraamd op ca €830.000,-. Dit is conform eerdere verkopen van grond in het Bossche Broek, waarover bij de vaststelling van de Landschapsvisie is voorgesteld om het geld wat vrijkomt uit deze verkoop, na aftrek van de boekwaarde, te reserveren voor de realisatie van de Landschapsvisie. De opbrengst van de verkoop van de gronden in bezit of beheer van het grondbedrijf komen ten gunste van de grondexploitatie. De middelen uit de 'Reserve Natuurbouwprojecten' zullen worden aangewend voor nieuwe projecten in 'De Groene Delta', die nu nog niet in het programma zijn opgenomen. Vooral de ontwikkelingen in de Diezemonding en de Hooge Heide vragen om het adequaat in kunnen spelen op kansen die zich op korte en middellange termijn voordoen voor bijvoorbeeld grondverwerving en/of het financieel mogelijk maken van uiteenlopende projecten.

Nieuwe projecten en financiering

Achtergrond van het overzicht van de resultaten die in 2010 zullen zijn gerealiseerd is een projectenprogramma. Dit projectenprogramma bevat alleen de projecten, waarvan op dit moment met 'zekerheid' kan worden gesteld, dat deze in de komende drie jaar ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Tegelijkertijd wordt verder gewerkt aan het voorbereiden van nieuwe projecten, als reserve om in ieder geval de resultaten voor eind 2010 te halen en alvast voor de periode na 2010. Nieuwe projecten zouden eventueel kunnen leiden tot tussentijdse aanpassing van het uitvoeringsprogramma tot en met 2010. De verwachting is dat zich vooral nieuwe projecten zullen voordoen in de Diezemonding/Waterpoort, Het Bossche Broek, de Hooge Heide en vanuit de Groene Vesting/Meierij in Stelling Gebracht.

Voor al deze projecten zal financiële dekking plaats moeten vinden. De gemeente zal onder andere in het kader van EFRO (Europese structuurfondsen) trachten extra middelen te verkrijgen voor groen in en rond de stad. Vooral voor de Diezemonding, Hooge Heide en Groene Geledingszone/Rosmalense Aa is de verwachting dat zich nieuwe kansen voordoen of er in de nabije toekomst extra investeringen nodig zijn. In de dan op te stellen (meerjaren) begroting zal hierover een integrale afweging plaats dienen te vinden. Bij honorering van de subsidie kan de ambitie voor 'De Groene Delta' indien nodig worden verhoogd (projecten naar voren halen, sneller uitvoeren van projecten, kwaliteitsslag e.d.).

▪ **Conclusie:**

Door het ondertekenen van een convenant binden alle partijen zich aan de uitvoering van projecten op het gebied van natuur, water, cultuurhistorie en landschap, recreatie en landbouw en het raakvlak stad - land. Het uitvoeringsprogramma 2008 tot en met 2010 en is een eerste stap op weg naar een robuuste en samenhangende groenblauwe structuur in en rond de stad. De gemeente verplicht zich met haar regierol tot het voeren van een adequaat programmamanagement.

5) Voorstel

Wij stellen u voor bijgaand ontwerp-besluit vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,
De secretaris, De burgemeester,

mr. drs. I.A.M. Woestenberg mr. dr. A.G.J.M. Rombouts

Bijlagen: Uitvoeringsprogramma 'De Groene Delta'

Ter inzage:

- Initiatiefvoorstel Groen Links voor de Groene Vesting
- Herleef het beleg 1629; Has Kennis Transfer; mei 2006

Steller : Brinkhof

Tel. : 9539

E-mail : robb@s-hertogenbosch.nl

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch in zijn openbare vergadering van 18 december 2007;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 6 november 2007,
regnr. 07.114;

gelet op de Gemeentewet;

Besluit

1. In te stemmen met de verkoop van gemeentegronden in de Ecologische Hoofdstructuur en de opbrengst uit de verkoop van gronden van de algemene dienst (Het Bossche Broek) toe te voegen aan de Reserve Natuurbouwprojecten.
2. In te stemmen met de uitvoering van het initiatiefvoorstel Groene Vesting binnen het kader van de Groene Delta.

's-Hertogenbosch,
De gemeenteraad voornoemd,
De griffier,

De voorzitter,

drs. A. van der Jagt

mr. dr. A.G.J.M. Rombouts